

**Optimisme maar ook zenuwachtigheid bij de bedrijven
Fotojournalist mocht niet stilstaan op de pechstrook
Senaat dreigt bronnengeheim te fnuiken**

En verder:

VVJ presenteert Memorandum aan de nieuwe Vlaamse beleidsverantwoordelijken

Gesprekken met Pascal Kerkhove, Jan Heuvelmans & Nico Snelders

Backx over Franchimont / Standaert over Desmet / Vlaeminck over de zomer

BELGIE-BELGIQUE

PB

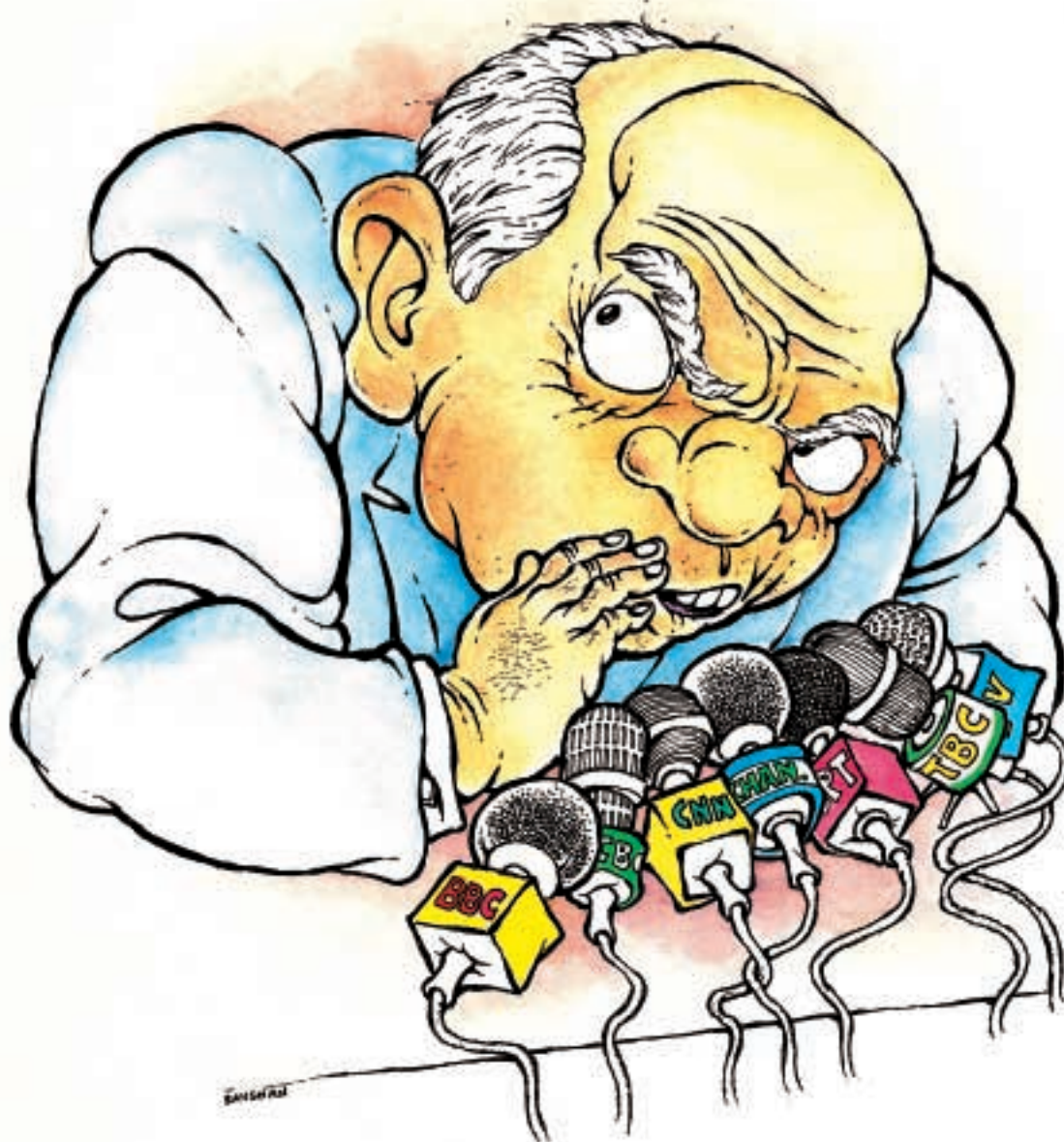
8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

juli
2004

INHOUD

VAN DE REDACTIE	3
ACTUEEL	
Optimisme en trammelant in uitgeversland	4
De Zondag verlaagt tarieven voor freelancers	5
Nederlandse freelancers verdienen te weinig	5
AVBB tevreden over proces-Dutroux	5
Nu ook gratis lijnpassen bij de TEC	5
Persfotograaf bestraft voor foto vanop pechstrook	6
Leo Siaens neemt afscheid als voorzitter Instituut voor de Journalistiek	7
Senaat peuzelt aan bronnengeheim	8
Exit proces-Dutroux: dubbelinterview Jan Heuvelmans & Nico Snelders	14-15
VVJ PRESENTEERT MEMORANDUM 2004 AAN DE NIEUWE VLAAMSE BELEIDSVERANTWOORDELIJKEN	9-12
BOEKEN	7
SCHEEF BEKEKEN	8
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Pascal Kerkhove leidt sportclub GvA	13
FORUM	
Jan Backx over het wetsvoorstel-Franchimont	16
Luc Standaert over Desmet op ons beroep	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Mark Vlaeminck over de voordelen van vakantiekranten	18
SERVICE	
Journalist en fiscus: let op uw centen	19
ONDER EMBARGO	20

De tekening op de voorcover – nogal actueel in het licht van de parlementaire discussies over het journalistieke bronnengeheim – is van de hand van cartoonist Egamberdiev Ravshan. Ze is samen met nog een driehonderdtal andere werken te bezichtigen op het Internationaal Cartoonfestival in Knokke-Heist, dat nog tot 5 september loopt in de Lagunahal aldaar.

Journalist

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
Photo News

REDACTIESECRETARIAAT EN ABONNEMENTEN

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Laurent COPPENS
laurentcoppens@tiscali.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Van de redactie

WELVERDIENDE VAKANTIE

Marc Van de Looverbosch

Een welverdiende vakantie, daar is iedereen hard aan toe. En het is iedereen van harte gegund. Als de zomermaanden komen, wenken de komkommers in de journalistiek, die traditie zullen we noodgedwongen in ere mogen houden. Tenzij er nog ergens een Fourniret opduikt om de gerechtscollaga's die nog niet bekomen waren van het proces Dutroux, alweer naar adem te doen snakken.

Als u dit leest zijn we hopelijk enkele regeringen rijker, een paar ministers armer. Voor ons is het uitkijken naar een nieuwe minister van Media en wat hij/zij ervan wil maken. We hebben alvast als beroepsvereniging een verlanglijstje klaar voor de onderhandelaars om hen nogmaals te herinneren aan onze vaak jarenoude eisen. En we zullen zo vlug mogelijk aan tafel gaan zitten met de nieuwe mediaminister.

Intussen hebben onze Franstalige collega's ook kennis gemaakt met de opkomst van extreem-rechts. En bezinnen zij zich ook over hun aanpak. Het lijkt een bekend debat, dat hier bij ons al jaren gevoerd wordt. En waar we eerlijk gezegd – zin en onzin van een cordon sanitaire – niet echt uit geraken. Misschien kunnen we nog wat van mekaar leren aan de twee kanten van de taalgrens?

Bruinverbrand, goedgemutst, bijgelezen of uitgeslagen... u mag zelf kiezen hoe u het liefst uit vakantie terugkomt. In alle geval met genoeg energie om er weer tegen aan te gaan. Want de actualiteit laat ons niet los, wij lossen de actualiteit evenmin.

Foto: Johan Van Cutsem

ZENUWACHTIG OPTIMISME IN MEDIALAND

**De Vlaamse dagbladmarkt lijkt zich te consolideren.
Bij de omroepen daarentegen is zenuwachtigheid troef.**

Pol Deltour

Zoals dit blad eerder al meldde: de Vlaamse uitgevers zetten het afgelopen jaar uitstekende resultaten neer. En voor het lopende jaar lijkt dat beeld te worden bevestigd, meldt De Tijd van 5 juli. Een belangrijke oorzaak is de stijging van de advertentie-inkomsten (jobs!) door het weer aantrekken van de economie. Diverse uitgevers hebben bovendien hun krantenprijs verhoogd. Een andere factor is de stabiele papierprijs – ook al sluiten sommige waarnemers een verhoging daarvan in 2005 niet uit. Enkele uitgevers (en vooral de VUM) plukken tot slot de vruchten van de interne reorganisaties die ze naar aanleiding van de crisistoestand van drie jaar geleden doordrukten. Christian Van Thillo (De Persgroep), Jo Van Croonenborch (VUM) en Willy Lenaers (Concentra) voorspellen dan ook verdienstelijke resultaten voor hun respectievelijke groepen in 2004. Voor het vierde kwartaal houden ze wel nog een slag om de arm. Een 'grand cru' zoals in 2003 krijgen we allicht niet, dixit Van Thillo. Zelfs De Tijd, op dit moment het enige zwakke broertje onder de Vlaamse kranten, rekent erop in 2004 degelijk te scoren en zo weer uit de rode cijfers te geraken.

Hoe anders klinken de Vlaamse uitgevers wanneer het over de audiovisuele producten in hun respectievelijke korven gaat. Dan gieren de zenuwen bij sommigen door de kelen, getuige daarvan de onophoudelijke aanvallen die de openbare omroep de jongste maanden vanuit alle mogelijke hoeken te verduren krijgt. Het verhaal kent u ondertussen wel: de VRT, al royaal bediend met een overheidsdotatie, rijft intussen ook nog eens tonnen reclamegeld binnen. Daar kopen ze dan dure sportuitzendrechten mee – niet onmiddellijk een opgave van openbaar nut en op de koop toe een extra glijmiddel om publiciteitsgeld uit de markt te halen, aldus stemmen in Kobbegem, Roeselare en Vilvoorde.

De frustraties brachten de Vlaamse private omroepen zover dat ze eind juni een eigen belangenunie oprichtten, de Private Omroep Federatie. Eendrachtig drong de POF alvast aan op een eigen minister van Media voor enkel maar de private omroepen; de minister van Cultuur zou zich dan met de VRT kunnen inlaten. De anti-VRT-stemming werd nog concreter toen VTM en VT4 op 8 juni een uniek samenwerkingsakkoord sloten tot het samen uitzenden van het WK Voetbal in Duitsland in 2006.

Minstens even hard wordt er intussen

De Vlaamse uitgevers zijn na een uitstekend 2003 ook optimistisch over de resultaten in 2004. (Met deze foto won Bruno Fahy de SABAM-prijs voor 2de beste humoristische persfoto in 2003)

strijd geleverd om de radioluisteraar. Niet alleen traden er met de pas vergunde provincie- en lokale radio's een pak nieuwe challengers in het strijdperk, daarenboven knabbelen ook de grote commerciële omroepen steeds harder aan het radiomonopolie dat de VRT tot dusver in de feiten had. Q-Music (VMMa), 4FM, Radio Contact en Topradio dienden tegen de openbare omroep zelfs klacht in bij de Europese Commissie voor de dumpingprijzen die deze zou hanteren voor haar radioreclame.

Printsector en omroepbestel zijn in deze tijden van multimediatisering en mediaconcentratie natuurlijk al lang geen gescheiden werelden meer. Meer en meer rijst daarbij trouwens de vraag naar de perverse gevolgen voor de journalistiek. Neem volgende opmerkelijke quote van VRT-baas Tony Mary: "Twee dagen na de verkiezingen mocht Rik Van Cauwelaert, de hoofdredacteur van Knack, in De Morgen – uiteraard geheel toevallig twee publicaties van de aandeelhouders achter VTM – komen vertellen dat ik persoonlijk verantwoordelijk ben voor het succes van het Vlaams Blok." Tony Mary deed die uitspraak in De Standaard, die op zijn beurt door De Morgen-opperhoofd

Rudy Collier in diens geheel eigen stijl 'het huisblad van de VRT' wordt genoemd.

Journalisten, hoofdredacteurs op kop, doen hun beroep eer aan door zich ver van de commerciële manoeuvres van hun broodheren te houden. Ook dat is redactionele onafhankelijkheid.

Patrick Tillieux van VT4 (l.) en Peter Quaghebeur van VTM (r.): anti-VRT-akkoord. (Foto Jimmy Bolcina/PhotoNews)

Roularta verlaagt eenzijdig tarieven voor freelancers De Zondag

De uitgever van De Zondag, Roularta, verlaagt eenzijdig de tarieven voor de (vele) freelance medewerkers. Op zich niets nieuws onder de zon, maar vooral de verantwoording van directielid Jean-Pierre Van Gimst in een interne nota spreekt zeer tot de verbeelding en willen we u bijgevolg niet onthouden.

"Het is best mogelijk dat we de tarieven voor sommige medewerkers neerwaarts bijstellen", slaat Van Gimst zich eerst ruitelijk op de borst, "maar dat moeten we er bij nemen." En dan: "We weten allemaal dat onze mensen niet vorstelijk betaald worden en in veel gevallen prijs/kwaliteit beter verdienen. Maar als we vandaag de facturen overlopen, merken we globaal meer uitzonderingen dan regel qua tarieven, en dat mag niet de bedoeling zijn. Vandaar: de tarieven zijn wat ze zijn, en ze zijn dat voor iedereen. Dezelfde operatie zullen we spoedig ook voor DS doorvoeren."

Of dat laatste voluit: de freelancers van De Streekkrant, dat andere Roularta-product, wezen alvast gewaarschuwd. (PD)

Nederlandse freelancers verdienen pak onder adviestarieven NVJ

Het reële inkomen van freelance journalisten in Nederland ligt ver onder de freelance-adviestarieven van de Nederlandse Vereniging van Journalisten. Dat blijkt uit een onderzoek van de NVJ.

Volgens de NVJ-adviestarieven mag een ervaren freelancer 61 euro bruto aanrekenen per uur; in de praktijk blijkt dit gemiddeld 54 euro te zijn. Zeer ervaren freelancers zouden 80 euro bruto per uur mogen vragen; in de realiteit incasseren ze slechts 62 euro.

De NVJ betreurt de discrepantie, en wijst erop dat in de berekening van de adviestarieven ook rekening is gehouden met de levensnoodzakelijke financiering van de sociale zekerheid van de freelancers. (PD)

AVBB wijst Onkelinx op positief precedent proces-Dutroux

De AVBB heeft in een brief aan minister van Justitie Laurette Onkelinx (PS) haar tevredenheid uitgedrukt over het verloop van het proces-Dutroux. « Gedurende drie en een halve maand hebben honderden journalisten in de beste omstandigheden kunnen werken », schrijft AVBB-voorzitter Philippe Leruth. « Dat heeft zeker ook te maken met de inzet die zowel de perssyndics als de persmagistraten aan de dag hebben gelegd. » Ook over de soepele omgang van de politie- en veiligheidsdiensten met de journalisten zijn er woorden van lof.

AVBB-voorzitter Leruth wijst de Justitieminister nog op de positieve precedentwaarde die dit proces kan hebben voor de verhoudingen tussen pers en gerecht in het algemeen en voor toekomstige processen in het bijzonder. In hetzelfde verband waarschuwt hij voor de gevaarlijke gevolgen die het voorstel-Franchimont kan hebben wanneer dit wet zou worden (zie ook pagina 16 in dit nummer van DJ). (PD)

Ook de TEC geeft nu gratis lijnpassen aan beroepsjournalisten

Na De Lijn verstrekt nu ook de Waalse streekvervoerder TEC gratis lijnpassen aan alle beroepsjournalisten en stagiairs-beroepsjournalist die daarom vragen. De vrijkaart moet, zoals die van De Lijn, schriftelijk aangevraagd worden aan de hand van kopies van de nationale perskaart en de identiteitskaart.

De pas is geldig voor een jaar. Bij de aanvraag moet rekening gehouden worden met een productietermijn van 15 dagen.

Aanvragen kunnen gestuurd worden naar de Société Régionale Wallonne du Transport (SRWT), Avenue Gouverneur Bovesse 96 in 5100 Namen, of naar een van de regionale TEC-kantoren. (PD)

Ook af en toe een probleempje met het gerecht?

Op 24 juni 2004 lanceerden de AVBB en de Koning Boudewijn Stichting een

Vademecum voor Pers en Gerecht

De gids, die bestemd is voor alle journalisten die met gerechtelijke items te maken krijgen, omvat een pak basisinformatie over het gerechtelijk apparaat in het land. Ook alle wettelijke en beroepsethische regels in verband met gerechtswerslaggeving komen aan bod. De gids behandelt zowel de informatiegaring als de eigenlijke berichtgeving.

Het Vademecum Pers & Gerecht is in twee vormen beschikbaar:

- **Virtueel, op www.pers-gerecht.be**

De website www.pers-gerecht.be is uitgerust met een handige zoekrobot en zal regelmatig geactualiseerd worden door de AVBB. Wenst u via e-mail op de hoogte te blijven van aanpassingen aan de gids, dan stuurt u gewoon een e-mail naar update@pers-gerecht.be.

- **Op papier, gratis te downloaden vanaf de website**

De volledige tekst van de website www.pers-gerecht.be is beschikbaar in pdf-versie. Wie dat wil, kan een speciale map krijgen om de tekst in te bewaren. Bij aanpassingen op de site kan men steeds de gewijzigde tekstonderdelen opvragen en zo de oude passages te vervangen. Wenst u de map 'Pers & Gerecht' te ontvangen, bezorg dan uw postadres aan map@pers-gerecht.be.

PERSFOTOGRAAF BESTRAFT VOOR FOTO VANOP PECHSTROOK

Pol Deltour

Buiten noodgevallen stilstaan of parkeren op de pechstrook mag niet, ook al doe je dat als persfotograaf met de bedoeling een verkeersongeval in beeld te brengen. Aldus besliste de politierechtbank van Antwerpen.

Fotojournalist Koen Fasseur – over hem gaat het – werd op 14 juni vorig jaar door zijn vaste opdrachtgever Het Nieuwsblad de baan opgestuurd voor beeldopnames van een eerder spectaculair verkeersongeval. Een vrachtwagen van Carrefour was van de weg afgeraakt en hing over de rand van een brug over de Antwerpse Ring. Koen Fasseur had zich bij de Verkeerspost Antwerpen meteen vergewist van de precieze plaats van het ongeval. Daaruit had hij afgeleid dat de enige mogelijkheid om aan beelden te geraken vanop de Antwerpse Ring was. De fotograaf spoedde zich daarheen, en toen hij de Carrefour-vrachtwagen in het vizier kreeg bracht hij zijn wagen tot stilstand op de pechstrook. Mooi aan de kant, want het verkeer hinderen wilde hij zeker niet.

Politieagenten noteerden niettemin de nummerplaat van zijn wagen. En op 15 juni jl. mocht de journalist het komen uitleggen voor de Antwerpse politierechtbank. Daar beriep hij zich op zijn officiële erkenning als beroepsjournalist, wat hem tevens houder maakt van een nationale perskaart. En volgens de wet, zo betoogde Koen Fasseur, moeten de openbare overheden beroepsjournalisten « alle faciliteiten en medewerking verlenen in zoverre verenigbaar met de vereisten van openbare orde en van het verkeer ». Geen gebruik maken van de pechstrook, zo vervolgde hij, « zou het hem onmogelijk hebben gemaakt zijn beroep uit te oefenen en de bevolking de informatie te ver-

strekken waarop zij recht heeft. » Hij voegde er met klem aan toe de andere weggebruikers geenszins gehinderd, laat staan in gevaar te hebben gebracht.

Vooraf verwittigen

Politierechter Steurs weigert die redenering te volgen. Zijn vonnis van 29 juni jl. stelt dat een nationale perskaart « nog niet de toelating verleent om buiten aanwezigheid van iedere overheid een strafbare gedraging te stellen ». Anders zou het zijn geweest indien de fotojournalist « vooraf aan de politie medewerking had gevraagd om, onder begeleiding en in veilige omstandigheden, de beoogde foto's te kunnen nemen ». Met andere woorden: een erkenning als beroepsjournalist houdt inderdaad afwijkingmogelijkheden in op het stuk van verkeer, maar enkel wanneer dit vooraf met de politie is overlegd.

De politierechtbank bedacht Koen Fasseur met een voorwaardelijke boete van 500 euro en een rijverbod van acht dagen. De BVBA Wouters en Fasseur werd burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld voor boete en gerechtskosten. Gesteund door de VVJ/AVBB, tekende Koen Fasseur meteen hoger beroep aan tegen zijn veroordeling. De Journalistenvereniging herinnert in deze overigens aan het bestaan van de officiële autopersplaat, die vasthangt aan een erkenning als beroepsjournalist. Alle inlichtingen hierover op het VVJ/AVBB-secretariaat (tel. 02/235.22.70 – info@journalist.be).

De Belgische Technische Coöperatie (BTC), die in opdracht van de overheid bilaterale programma's en projecten uitvoert van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, zoekt een (m/v):

MEDIA-EXPERT voor DR Congo

voor de begeleiding van de Haute Autorité des Médias (HAM) bij de oprichting van de instelling en de implementatie van haar actieprogramma. De duur van de opdracht bedraagt 6 maand.

Voor meer informatie (jobbeschrijving, profiel, sollicitatievoorwaarden, ...) bezoek www.btcctb.org.
Solliciteer uiterlijk tegen 19 juli 2004.

VOORZITTERSWISSEL BIJ INSTITUUT VOOR DE JOURNALISTIEK

Pol Deltour

Het Instituut voor de Journalistiek heeft op 9 juli zijn oud-voorzitter, Leo Siaens, plechtig uitgewuifd. Siaens, die in oktober 75 wordt, zat het Instituut sinds 1975 voor, zegge en schrijve nagenoeg dertig jaar.

Het Instituut voor de Journalistiek, dat enkel stielmensen onder zijn vleugels heeft, verstrekt al sinds 1923 avondonderwijs aan journalisten-in-spe. De laatste jaren gebeurt dat in samenwerking met het VIZO/Syntra. Gemikt wordt vooral op personen die al een beroepsactiviteit of nog een andere studiebezigheid ontplooiën. Door de wildgroei van journalistenopleidingen aan de traditionele onderwijsinstellingen is het Instituut de voorbije jaren enigszins in de verdrukking gekomen. « De kernvraag is bijgevolg meer dan ooit of we nuttig werk verrichten ? », aldus Leo Siaens in zijn afscheidswoordje als voorzitter. « In dat verband vind ik het vooral spijtig dat de hoofdredacties het contact met het Instituut verloren hebben. Terwijl het toch zo belangrijk is van niet enkel goede technici aan te trekken maar tevens mensen die weten wat journalistiek inhoudt. »

Leo Siaens wordt als voorzitter opgevolgd door Marc Van Impe (53). Hij noemde het Instituut « niet alleen het oudste maar ook nog altijd het beste opleidingscentrum voor journalisten ». Het komende jaar wordt er opnieuw constructief samengewerkt met het VIZO/Syntra, aldus Van Impe. « Wat de verdere toekomst betreft blijft het uitkijken, onder meer

naar de onderwijshervormingen op ruimere schaal. » (PD)

Oud-voorzitter Leo Siaens (r.) draagt de fakkel over aan Marc Van Impe (Foto Laurence Dierickx)

B o e k e n

Han SOETE, Raf CUSTERS EN Bruno DE BONDT
Media activisme. Don't hate the media, be the media
Epo

"Media-activisten zijn niet neutraal en komen daar openlijk voor uit", zo staat het in dit boek en dat blijkt er ook uit. Onpartijdig is dit werk dus niet, en evenmin is het erg genuanceerd. Zo worden Amerikaanse modellen zonder meer naar België en Europa overgezet. Maar eerlijk en ontwapenend zijn de bijdragen in ieder geval wel. Ook de lay-out is fris en vernieuwend. Naast een theoretisch werk over wat er zoal mis is met de traditionele media, is het vooral een praktisch handboek voor de (toekomstige) media-activist, dat wegwijs maakt in journalistieke technieken en technologische mogelijkheden. Aanleiding tot dit boek waren de workshops die Indymedia organiseerde onder de naam Mediacircus.

Al bij al een verrassende publicatie, die mits geconsumeerd met een korreltje zout, goed verteerbaar is. Het is weer eens iets anders. (MS)

Marc PLATEL
Communaire geschiedenis van België van 1830 tot vandaag
Davidsfonds/Leuven

Staat België model voor een huwelijk in goede en slechte tijden of is een scheiding op handen? Wat eens begon als een eenvoudig landje waarin toevallig zowel Vlamingen als Walen leefden, is vandaag uitgegroeid tot een onontwarbaar kluwen, waar zelfs de meest geleerde jurist een punthoofd van krijgt. Ex-journalist Marc Platel liet er zich niet door uit het veld slaan en ondernam een dappere poging tot verheldering van het federale België. Op gestructureerde en degelijke wijze onderscheidt hij vier breuklijnen die het Belgische huwelijk in een scheiding dreigen te doen uitlopen: de taal, het Vlaams-katholicisme, de verschillende economische snelheden en 'de Brusselse tongkus'. Daarnaast geeft hij een overzicht van de vijf staats-hervormingen. Daardoor valt hij af en toe in herhaling, maar dat is misschien wel nodig. Voor leken die geïnteresseerd zijn in de materie is dit alleszins een aanrader, al wordt op het einde de eigen 'Vlaamse' visie wel erg in de verf gezet. (MS)

Senaat dreigt bronnengeheim in te knippen

Een Belgische wet die journalisten een vertrouwelijke omgang met hun informatiebronnen waarborgt is nog niet voor morgen. Diverse senatoren in de Senaatscommissie voor Justitie lijken vast van plan het wetsontwerp dat begin mei door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd werd, te amenderen.

Diverse fracties in de Commissie Justitie zijn erop uit 'technische verfijningen' aan te brengen, bijvoorbeeld in de omschrijving van het toepassingsgebied van de wet. Maar enkele senatoren lieten ook al verstaan dat ze de bronnenbescherming die de Kamer biedt te ver vinden gaan. Onder meer commissievoorzitter Hugo Vandenberghe (CD&V) en senator Pierre Chevalier (VLD) lijken van mening dat journalistieke bronnen al achterhaald moeten kunnen worden van zodra een particulier zich in zijn eer of goede naam aangetast voelt. Ook het College van Procureurs-generaal mengde zich intussen in het debat met de vraag om

het journalistieke bronnengeheim in te knippen. Volgens het Kamervoorstel kan het bronnengeheim enkel doorbroken worden ter vrijwaring van iemands fysieke integriteit, en met name in de strijd tegen het terrorisme. Die regeling beantwoordt overigens aan de visie van het Europese Hof voor de Mensenrechten.

Op 30 juni hoorde de Senaatscommissie voor Justitie een AVBB-delegatie over de problematiek. De AVBB dringt aan op een schrapping van de 'terrorisme-clausule' in het wetsontwerp, teneinde alle mogelijke misbruiken te vermijden. Hoe dan ook mogen er geen extra beperkingen op het bronnengeheim bijkomen, aldus de Journalistenbond, die ook nog enkele andere verbeteringen naar voren schuift.

De Senaat hakt allicht in september de knopen door. Het wetsontwerp moet dan terug naar de Kamer, die het laatste woord heeft en terug kan keren naar haar eigen tekst. (PD)

s c h e e f b e k e k e n

"Het bij elkaar gegooid debat is zowat de enige journalistieke vorm die op politiek vlak is overgebleven. Een vorm waar de journalisten bovendien zelf de overhand hebben en de toon bepalen. Televisie, en in mindere mate ook de andere media, zijn helemaal niet met beleid bezig. Hoe kan goed beleid dan renderen?"

Rudy Collier in De Morgen van 26 juni 2004

"De problemen waarmee de samenleving nu worstelt, zijn veel ingewikkelder dan de simplistische analyse dat het Blok groot is geworden door een overdosis populaire politieke programma's. Al wie begaan is met een verdraagzame samenleving blijft kritisch tegen het Blok. Maar een defensieve aanpak en uitsluiting van het Vlaams Blok zijn verleden tijd."

29 VRT-journalisten in een opiniestuk verschenen in De Standaard en De Morgen van 22 juni 2004

"De media stellen nogal makkelijk elke Vlaming voor als slachtoffer: van de Walen, van de overheid, van de vreemdelingen, van de werklozen, van de politiek. Blijkbaar bulkt dit land van de zwaar getormenteerde mensen. Ik vind dat de media de 'klagende burger' bijzonder goed soignereren. [...] Maar ik werp de media geen steen, hoor. Een politicus moet nooit zeggen dat het de schuld van de media is. Als politicus ben ik toch maar het lijdend of hooguit het meewerkend voorwerp van de media?"

Vice-premier Johan Vande Lanotte (sp.a) in Humo van 6 juli 2004

"Dehaene razend populair, Verhofstadt misnoegd, milieuboxen, Sobelair en weer een kinderverkrachter. Is dit 'Het Journaal' of een aflevering van 'De Pré Historie'?"

Cabaretier Geert Hoste in Expres van 6 juli 2004

"Ik ga er veiligheidshalve toch maar van uit dat het hele pakket was dat hen heeft overtuigd: mijn stem, mijn journalistieke capaciteiten en mijn uiterlijk een beetje."

Cathérine Moerkerke (27) over haar aanwerving als VTM-nieuwsanker, in Het Laatste Nieuws van 3 juli 2004

"Als er oude fragmenten van mij op tv kwamen, verplichtte ik mezelf haast om daarvan te genieten: 'Kijk 'ns jongen, dat ben jij toch maar'. Maar op de duur sluipt de bitterheid binnen. Dan wordt het: 'looking back in anger'. [...] Ik heb vorige week een gesprek gehad met de human resources-manager van de VRT. Ik heb hem een aantal voorstellen gedaan. Nu ik écht met pensioen ben, kan ik binnen bepaalde grenzen gemakkelijk een centje bijverdienen. Sportverslaggeving op de radio, tv-werk, al is het achter de schermen."

Reddy De Mey, in 1996 wandelen gestuurd bij de VRT, in Het Laatste Nieuws van 26 juni 2004

"Of een tandarts nu links of rechts is, maakt geen verschil voor zijn werk. Bij een journalist heeft dit wel degelijk een duidelijke invloed. En bovendien: als de tandarts iets fout doet, kun je hem dagvaarden. En dat kan niet bij de journalist."

Bart Verhaeghe, bedrijfsleider bij projectontwikkelaar Eurinpro, in De Tijd van 24 juni 2004

"Mijn ouders zagen een loopbaan in de journalistiek niet zitten. Een 'hoerenboel', dachten ze. Maar ik dreef mijn willetje door."

Mark Vanlombeek in Gazet van Antwerpen van 3 juli 2004

"De kloof tussen 'believers' en 'non-believers' blijft [ook na het proces-Dutroux] voor eeuwig bestaan. Ze is op café en bij de barbecues niet gedicht geraakt. Integendeel."

Mark Eeckhaut in De Standaard van 19 juni 2004

Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten
AVBB
Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België

MEMORANDUM AAN HET NIEUWE VLAAMSE PARLEMENT EN DE NIEUWE VLAAMSE REGERING

JUNI 2004

Over de VVJ / AVBB

De VVJ / AVBB is de beroepsvereniging van de (respectievelijk in Vlaanderen en België) actieve beroepsjournalisten. Journalisten kunnen op basis van de wet van 30 december 1963 als 'beroepsjournalist' worden erkend, met diverse faciliteiten vandien, wanneer ze minstens 2 jaar professioneel aan de slag zijn voor een 'algemeen' nieuwsmedium en dit werk niet combineren met een commerciële nevenactiviteit.

De VVJ groepeert ruim 4/5 van alle erkende beroepsjournalisten (ook al is lidmaatschap niet verplicht). Dat maakt (op 8.06.2004) 2.128 leden in het totaal, onder wie zich 276 stagiairs-beroepsjournalist bevinden.

De beroepsvereniging VVJ / AVBB staat in voor de wettelijke organisatie, de belangenbehartiging en de ethische zelfregulering rond het beroep van journalist. Ze speelt vooreerst een sleutelrol in de wettelijk voorziene erkenning van beroepsjournalisten, in het bijzonder via de Erkenningscommissie waarvan ze medebeheerder is. Daarnaast behartigt ze maximaal de professionele, sociale en intellectuele belangen van de journalisten – zowel weddetrekkenden als freelancers. Tot slot zet de VVJ zich ook in voor de deontologische zelfregulering van de Vlaamse journalisten, dit via de Raad voor de Journalistiek waarvan ze medeoprichter en medebeheerder is.

DE VLAAMSE MEDIAHUIZEN BOEREN GOED, NU DE JOURNALISTEN OP DE WERKVLOER NOG

Met dit Memorandum richt de Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten (VVJ), beroepsvereniging geassocieerd met de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB), zich tot alle verkozenen die na de stembusslag van 13 juni 2004 beleidsverantwoordelijkheid dragen in het Vlaamse Parlement en de Vlaamse Regering.

In tegenstelling tot wat het geval lijkt te zijn met de mediahuizen als bedrijven – de spectaculaire winstcijfers over 2003 spreken boekdelen! – gaat het de individuele journalisten op de werkvloer niet zo voor de wind.

De voorbije jaren heeft de degradatie van het sociaal statuut van de journalisten zich gestaag voortgezet. Meer en meer journalisten worden in een zelfstandigenstatuut gedwongen, in die mate dat 1 op de 4 beroepsjournalisten momenteel freelancer is. Een collectief arbeidsstatuut voor alle journalisten – weddetrekkenden en freelancers – ontbreekt. Dit zet de poort wijd open voor soms flagrante misbruiken, zeker in het nadeel van de freelancers. Het begrippenpaar 'overwerkt en onderbetaald' is spijtig genoeg op de terreinjournalisten méér dan van toepassing. Bovendien worden zogenaamde 'evaluatieprocedures' niet zelden misbruikt om zich van lastige, te kritische (voor de eigen mediahiërarchie dan) journalisten te ontdoen. Ook de sociale dumping van vijftigplussers kent in de journalistiek ongekende proporties.

En op de koop toe eigenen de mediadirecties zich scrupuleloos alle auteursrechten van hun journalisten toe, zodat de zo geroemde en lucratieve multimedia-tisering voor redacteuren en beeldjournalisten omzeggens niets extra in het laatje brengt.

De journalisten op de werkvloer wachten ook nog altijd op ernstige vormings- en bijscholingsinitiatieven in hun redacties. De Vlaamse uitgevers kregen hiervoor in 2003 wel een royale enveloppe van € 900.000 toegestopt, maar elke controle op de aanwending hiervan ontbreekt, ook al omdat de mediabazen de VVJ per sé uit het dossier wilden weren.

Intussen wachten de journalisten ook al vele jaren lang op serieuze redactiestatuten, die hen kunnen vrijwaren van onverantwoorde, niet-nieuwsgeïnspireerde druk op hun werk. En waar er al redactiestatuten zijn, blijkt in de praktijk dat de mediadirecties zich er nauwelijks iets aan gelegen laten, zodat ook daar nog heel wat werk aan de winkel is.

Zal het verwonderen dat journalistiek met stip het vak is dat jonge mensen aantrekt, maar met nog meer stip ook het beroep is dat hen weer uitspuwt? Al snel beginnen de frustraties zich zo snel op te hopen dat – volgens een wetenschappelijk berekend gemiddelde – de Vlaamse journalist reeds na tien jaar moedeloos het vak verlaat. En buitenstaanders maar klagen over het gebrek aan kwaliteit, aan ervaring, aan maatschappijzin en aan kritische reflexie in de journalistiek van vandaag...

(Foto Raphaël Demareel/Photonews)

WAT TE DOEN ? OVER DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE VLAAMSE OVERHEID

In de beste der werelden regelen journalisten en mediahuizen al die problemen natuurlijk mooi onder elkaar. Ze bekijken met een open blik elkaars desiderata, maken collectieve afspraken over verloning, werktijden en auteursrechten, ze ondertekenen een performant redactiestatuut ter vrijwaring van elkaars onafhankelijkheid, enzovoort, enzoverder.

Alleen blijken de Vlaamse en bij uitbreiding de Belgische mediahuizen daar vandaag niet aan toe. Eind 1998 zegden de Vlaamse dagbladuitgevers zelfs de nationale CAO op die sinds 1956 de sociale verhoudingen met de loontrekkende journalisten regelde. Het was het zoveelste maneuver dat ingegeven werd door de drang naar rentabilisering, kostenminimalisatie en flexibilisering van de arbeidsstatuten.

Omdat het absoluut niet te verwachten valt dat de werkgevers binnen afzienbare tijd op andere gedachten komen, doet de VVJ een dringend appèl op de Vlaamse overheid om tussenbeide te komen. In zo'n overheidstussenkomst ziet de VVJ/AVBB overigens geen enkele bedreiging van de persvrijheid – zoals de patroons dat maar al te graag laten verstaan. Het tegendeel is waar. Overheidstussenkomst zou niet enkel de journalisten op de werkvloer goed uitkomen, maar minstens even veel de zaak dienen van een kwalitatieve, de democratie waardige nieuwsvoorziening aan het publiek.

Er zijn twee manieren waarop de overheid de journalisten ter hulp kan snellen.

Eenzijds kan er rechtstreeks wettelijk ingegrepen worden in, bijvoorbeeld, het sociaal statuut. Dat is een piste die met name voor de verbetering van de sociale-zekerheidssituatie bewandeld kan worden (voor de freelancers strekt het sociaal statuut van de kunstenaar tot voorbeeld).

Een andere mogelijkheid is om via een omweg, en met name dan het steunbeleid ten overstaan van de mediahuizen, verbeteringen af te dwingen aan de werkvoorwaarden van de journalist. Steunmaatregelen voor de pers situeren zich zowel op federaal als op communautair niveau. Op het federale plan gaat het om BTW-vrijstellingen en verlaagde posttarieven, maar de eveneens belangrijke subsidiëring van innoverings- of 'opleidings'projecten en ook de hele omroepfinanciering situeren zich op Vlaams beleidsvlak. Te noteren valt dat de Franse Gemeenschap zeer binnenkort haar financiële steun voor de Franstalige dagbladers aan een reeks kwalitatieve voorwaarden koppelt, die alles te maken hebben met de essentiële randvoorwaarden voor

kwalitatieve journalistiek: bezetting van de redacties, arbeidsstatuten, auteursrechten en respect voor redactiestatuten.

Concreet zouden de Vlaamse perssteun en omroepfinanciering op de volgende punten kunnen focussen:

Bevorderen van de vaste werkgelegenheid op redacties.

Zo verdeelt het genoemde Franse decreetsontwerp 38 procent van de totale subsidiepot (van 6,2 miljoen euro) op grond van het aantal beroepsjournalisten dat elk mediabedrijf in vaste dienst heeft. Nog eens 10 procent wordt verdeeld op basis van het aantal beroepsjournalisten in vaste dienst in verhouding tot de oplage. Op die manier bindt de Franse Gemeenschap expliciet de strijd aan met het fenomeen van de (schijn)zelfstandigheid in de journalistiek, dat ook bezuiden de taalgrens blijft voortwoekeren.

Afdwingen van redelijke vergoedingen en een behoorlijk sociaal statuut.

Steunmaatregelen kunnen afhankelijk worden gemaakt van het bestaan van deugdelijk onderhandelde en wederzijds aanvaarde loon- en werkafspraken tussen mediahuizen en journalisten. Specifiek wat freelancers betreft, kunnen een standaard-aannemingscontract, degelijke vergoedingen en auteursrechten, alsook een behoorlijk sociaal statuut als voorwaarden voor steun worden weerhouden.

Uitbouw van een degelijke journalistenopleiding. De 900.000 euro die de Vlaamse Gemeenschap nu onder de Vlaamse pershuizen verdeelt voor opleiding, moeten gekoppeld worden aan concrete performantievoorwaarden. De VVJ dient betrokken te worden bij alle gesubsidieerde opleidings- en bijscholingsinitiatieven.

Invoering van performante redactiestatuten. Niettegenstaande herhaalde politieke intentieverklaringen, beschikt geen enkel Vlaams persbedrijf op dit ogenblik over een performant redactiestatuut, dat als efficiënte buffer en tegelijk als bindmiddel kan fungeren tussen redactie, hoofd-

redactie en directie. In de audiovisuele media, waar redactiestatuten decretaal verplicht zijn, blijken deze deficiënt te zijn (cfr. de incidenten rond het ontslag van de hoofdredacteurs bij VRT-televisie en WTV). Het mediafinancieringsbeleid is de ideale hefboom om aan dit ernstige deficit te verhelpen. Redactiestatuten houden ondermeer de erkenning van redactieraden als volwaardige gesprekspartners in. Een ander substantieel element is de uitwerking van evaluatie- en ontslagprocedures die geen misbruik toelaten en de journalist in staat stellen zijn beroepsethiek consequent te laten doorspelen.

EN OOK DIT NOG ...

De VVJ heeft ook nog enkele andere desiderata aan het adres van de Vlaamse overheid. Een kort overzicht:

- **MAXIMALISERING VAN DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR IN VLAANDEREN.** Dit moet de journalisten toelaten in de beste omstandigheden hun werk van informatiegaring in de publieke sector te verwezenlijken.
- **OPRICHTING VAN EEN PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSCOMMISSIE.** Ook al boeren de Vlaamse mediahuizen op bedrijfseconomisch vlak goed, en zoeken ze ook alsmear meer buitenlandse contreien op, de problemen en noden van de journalisten op de werkvloer zijn veelvuldig. Een parlementaire onderzoekscommissie-Media / Journalistiek zou toelaten de uitdagingen in kaart te brengen en remedies naar voren te schuiven.
- **VRIJWARING EN VERHOOGING VAN DE WERKINGSSUBSIDIE VOOR DE VVJ.** Dit moet de VVJ onder meer toelaten tegemoet te komen aan de werkingskosten van de Erkenningscommissie voor Beroepsjournalisten (opgericht bij wet van 30.12.1963), nu de werkgevers in de mediahuizen alsmear minder bereid blijken hun financiële verantwoordelijkheid ter zake op te nemen. Eveneens kan de VVJ dan via haar communicatiemiddelen De Journalist en www.journalist.be een nog volwaardiger antwoord bieden op de alsmear toeneemende vraag van het publiek naar informatie rond nieuwsmmedia, journalistiek en journalisten.
- **VRIJWARING VAN DE WERKINGSSUBSIDIE AAN DE VVJ BESTEMD VOOR DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK.** Het eerste jaarverslag van de Raad voor de Journalistiek heeft ten overvloede het nut bewezen van deze nieuwe instelling, die mee door de VVJ is opgericht en wordt beheerd.

**Résidence Palace, blok C
Wetstraat 155, 1040 Brussel**

www.journalist.be

Tel. 02/235.22.70 - Fax 02/235.22.72

E-mail: info@journalist.be

**Contact: Pol Deltour, nationaal secretaris
Marc Van de Looverbosch, voorzitter**

PASCAL KERKHOVE, CAPTAIN VAN SPORTPLOEG GVA

Tamara Van Hasselt

Zijn passie voor sport loopt als een rode draad door zijn leven. Even droomde Pascal Kerkhove nog van een heuse carrière als profvoetballer bij eersteklasser Waregem. Maar toen hij op het veld net dat beetje tekort schoot, besloot de Gentenaar om de sport maar van op de zijlijn gade te slaan, als journalist. Een beslissing die hem geen windeieren heeft gelegd, want ondertussen werkte hij zich op tot chef van de sportredactie bij Gazet van Antwerpen. En met een sportzomer zoals deze, is een goede spelverdeler daar onontbeerlijk.

"Mijn taak", zegt Pascal Kerkhove, "is om al die evenementen goed voor te bereiden, zodat de journalisten een duidelijk idee hebben van wat ik in de krant wil zien. Binnen die lijnen krijgen ze dan de vrijheid om zelf de dingen aan te pakken. Het is heel belangrijk dat je vertrouwen hebt in de kwaliteiten van je mensen. Ikzelf heb ook altijd graag gewerkt voor chefs die mij zoveel mogelijk mijn ding lieten doen."

Die kans kreeg de 42-jarige vader van drie kinderen voor het eerst in 1988 bij De Morgen. "Daar mocht ik dingen doen waar een beginneling vandaag de dag alleen maar van kan dromen. Zo mocht ik in 1990 al meteen naar het WK Voetbal in Italië. Dat zie ik bij andere kranten nog niet gebeuren."

Een jaar later werd De Persgroep de nieuwe eigenaar van de krant en hield Pascal het er voor bekeken. Hij werkte nog een jaar als freelancer en kon daarna aan de slag bij Het Volk, waar hij Jan Segers leerde kennen. Die begon in 1997 als chef sport bij Gazet van Antwerpen en vroeg aan Pascal of hij interesse had om de voetbalrubriek te leiden. Die kans greep hij met beide handen.

Maar amper zes maanden later nam Jan Segers ontslag en kwam het zitje van de chef sport weer vrij. "Ze kwamen bij mij aankloppen, maar ik heb bedankt voor de job. Ik was druk bezig met het hervormen van die voetbalrubriek en ik voelde me nog niet klaar om al meteen chef te worden. Een jaar later vroegen ze het opnieuw en toen kon ik niet meer weigeren. Maar lang getwijfeld heb ik wel."

Zes jaar later zwaait hij nog altijd de scepter over de sportredactie. "Het is me honderdduizend keer beter meegevallen dan ik had gedacht, maar toch ga ik dit niet heel mijn leven blijven doen. Niet dat ik een jobhopper ben, maar ik doe gewoon niet graag tien, vijftien jaar hetzelfde. Ik zou heel graag terug gaan schrijven, iets waar ik nu bijna geen tijd meer voor heb. Mijn grootste voldoening is nog altijd het perfecte interview afnemen, waarbij je door de juiste vragen, de juiste toon en het creëren van vertrouwen de ziel van die persoon kunt blootleggen." Het interview dat hij tijdens de wereldbeker van 1990 kon afnemen van Francescoli, de toenmalige sterspeler van Uruguay, is daar een goed voorbeeld van en meteen ook één van de hoogtepunten uit zijn carrière. "Ik heb ruim een uur met hem gepraat en er een prachtig verhaal van gemaakt. Het gaf mij een enorme kick dat ik, als nietig journalistje van een kleine Belgische krant, erin geslaagd was om bij zo'n vedette te geraken. En dat

(Foto Matrijsel)

'Niet veel sportjournalisten kunnen zeggen dat ze nog nooit uit de bocht zijn gegaan in de concurrentiestrijd.'

op de vooravond van de wedstrijd België-Uruguay", glundert hij nog na.

De anekdote illustreert meteen hoeveel er de afgelopen tien jaar veranderd is in de sportjournalistiek. "In die tijd kon je nog bij de sterspelers geraken", zegt hij. "Nu worden ze compleet afgeschermd en krijg je ze enkel nog te zien op grote persconferenties. Maar dat kan ook moeilijk anders. De media-aandacht is verhonderdvoudigd en de vedetten kunnen moeilijk met iedere journalist afzonderlijk praten."

Het is niet het enige opzicht waarin de sportjournalistiek veranderd is. De sportkaternen worden ook veel meer uitgespeeld als concurrentiemiddelen. "Dat zorgt voor verscherpte pennen, maar veroorzaakt ook excessen. Ik denk dat er niet veel sportjournalisten kunnen zeggen dat ze nog niet uit de bocht zijn gegaan in de concurrentiestrijd."

DE OUD-STRIJDERS VAN AARLEN HADDEN NIET ZO

Het 'proces van de eeuw' is al van de baan. De Journalist zocht persraadsheer Nico uit schrijvend dat wij tijdens dit proces enkele kilo's zijn aangekomen terwijl de sl

De tv-beelden zijn de wereld rondgegaan: persraadsheer Nico Snelders, afgeborsteld gekleed en veiligheidshalve met iets gebogen hoofd, op verkenning in de grauwe kelder van Dutroux. Zijn stevige gestalte gaf een verhelderende schaal aan de krappe ruimte. Het als rek gecamoufleerde luik leek opeens veel kleiner dan we altijd hadden verondersteld. Hoe benepen moet de eigenlijke cel voor de kinderen dan niet zijn geweest... "Een betonnen doodskist", zo beschrijft Snelders mij 'la cache'. Daar, op plaatsbezoek in Marcinelle, heel eventjes geïsoleerd van de ontelbare mailtjes en gsm-oproepen met de wereldpers, stormde de brute essentie van de zaak-Dutroux op hem af. Het monsterproces in Aarlen is nu geschiedenis geworden. De persraadsheer is terug thuis. Zo ook onze confrater Jan Heuvelmans, die voor de journalisten de praktische zaken regelde. Tijd voor een après-Dutroux gesprek.

De gevreesde persoverrompeling van Aarlen is nog meegevalen ?

Jan Heuvelmans: "Absoluut. Doemdenkers verwachtten zich aan 3.000 accreditaties, voor perslui die allemaal samen ten tonele zouden verschijnen. Uiteindelijk werden er slechts 1.600 accreditaties toegekend. Ruim de helft sloeg op technici. We merkten ook dat veel media op veilig speelden en liefst zoveel mogelijk accreditaties aanvroegen om op alle eventualiteiten te kunnen reageren. De VRT was met 129 bij de koplopers. De realiteit gaf een nog beperkter beeld te zien. Bij de start, de absolute topperiode, waren er nooit meer dan 300 journalisten. Na twee weken noteerden we nog maar een gemiddelde opkomst van 40 tot 75 mensen. Voor de getuigenissen van Sabine en Laetitia liep het weer even storm: 100 tot 150 verslaggevers. En toen de uitspraak eraan kwam, daagden er hooguit 125 journalisten op. Ik heb Aarlen leren kennen als een lief, rustig stadje, waar de mensen mekaar nog zonder achterdocht groeten. En de perstoelloop heeft die samenlevingsvorm gelukkig niet platgewalst."

Mensen met een journalistieke achtergrond als praktische gids en enkele magistraten om de procesgang uit te leggen. Iedere taalrol zijn eigen aanspreekpunten. Het was nog nooit vertoond in ons toch al gecompliceerd landje...

Jan Heuvelmans: "Alles kan natuurlijk altijd beter maar die eerste vuurproef leverde ons toch mooie felicitaties op. Buitenlandse confraters maakten onverwacht de vergelijking met topbijeenkomsten van de Europese Unie: "Als alles daar zo goed geregeld was als hier bij jullie in Aarlen, dan zou het verenigd Europa al veel verder staan..." Leuk toch."

Nico Snelders: "De aanstelling van twee persmagistraten – Philippe Morandini en ikzelf – was een zeer goed idee. Helemaal alleen was het ondoenbaar geweest. Met ons werk hebben we de noodzaak van een onafhankelijke begeleiding bij dit soort processen aangetoond. Objectieve duiding geven bij gebeurtenissen en die situeren in een correct wettelijk kader

was onze opdracht. Wat we vertelden moest juridisch waterdicht zijn en bovendien snel en bevattelijk worden geformuleerd."

Het klinkt te mooi. Jullie moeten ieder toch wel eens aanvaringen hebben gehad ?

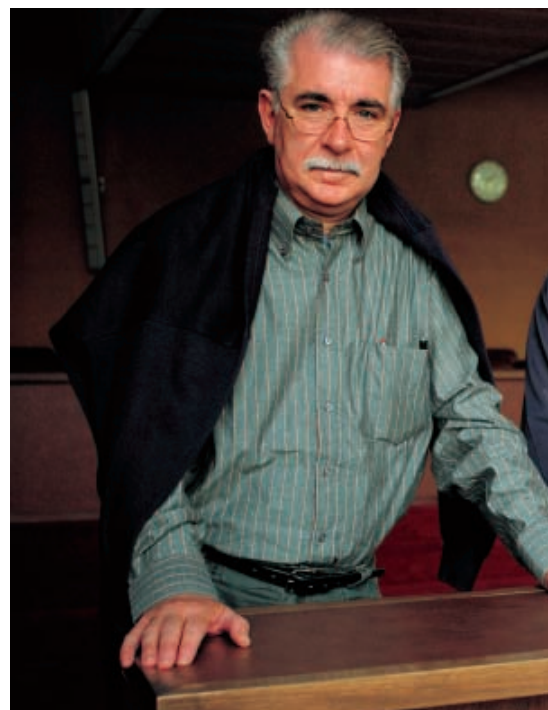
Jan Heuvelmans: "Klopt, maar veel kwam gewoon neer op een uit te praten misverstand. Flink boos was een Franstalige Zwitser, die me erop 'betrap' had een nog beschikbare badge te geven aan iemand van een Duitstalige radiozender. Plots was ik een vijand van de francophonie !"

Nico Snelders: "Ik hoorde wel eens tanden-geknars vanuit de Franstalige balies. Die waren ontevreden over commentaren op sommige pleidooien. Maar ik heb de vrijheid die de advo-

caat in zijn pleidooi wordt gegarandeerd altijd strikt gerespecteerd. Wat niet belet dat ik het mijn job vond te wijzen op uitgebazuinde punten die ronduit onwettig waren."

Over naar hét journalistieke incident: de getuige met het hondje, die dankzij de badge van een journaliste zou binnen geraakt zijn in de perszone rond de reconstructie in Marcinelle...

Jan Heuvelmans: "Ik bond de kat, of liever de hond, de bel aan. De dag van het plaatsbezoek aan het huis in Marcinelle, was ik niet mee naar die gruwelkelder gaan kijken. Ik had me geposteerd op de spoorwegbrug, van waarop geaccrediteerde cameraploegen een goed overzicht hadden. In dat sfergebied verscheen plots een meneer met een hondje. Ik liet me droogweg de vraag ontvallen of dat hondje wel een accreditatie had. Een opmerking die de toezicht houdende politie meteen heel au sérieux nam. De sneeuwbal was aan het rollen. Het hondje was van een De Morgen-redactrice, de meneer die eraan vast zat droeg één van haar drie badges en stond op de lijst van nog te horen getuigen. Ik hoorde nadien verhalen over een plots terug-

Jan Heuvelmans (l.): 'Mooie felicitaties gekregen'. Nico Snelders (r.): 'Aangetoond'. (Foto Nick Hannes)

VEEL TE VERDUREN

**o Snelders en perssyndicus Jan Heuvelmans op voor een nabeschouwing. "Is het niet rond-
achtoffers waarrond het allemaal te doen was wegwijnden in een cel ?" *Jan Backx***

gevonden kaart en een autokraak bij een collega-redacteur, wat ingeroepen werd om een en ander te gaan verklaren. Maar de slotsom was toch dat de accreditatie van de redactrice werd ingetrokken. Een drastische maatregel naar mijn gevoel."

Nico Snelders: "Er is inderdaad een incident geweest met een persbadge, die in verkeerde handen terecht was gekomen. Maar ik heb zeker en vast geen kater overgehouden aan de

dagelijkse omgang met al de journalisten. Het is, gelet op de omvang van de zaak en de druk waaraan iedereen onderhevig was, allemaal zeer correct verlopen. Zo ook dat plaatsbezoek in Marcinelle. Stel je voor: een 30-tal journalisten méé in de afgebakende zone – zeg maar de zittingszaal op verplaatsing – zonder gsm, zonder camera... We hebben maar één man op de vingers moeten tikken en dat was dan nog een advocaat, die met zijn gsm rechtstreeks vanuit de 'zitting' aan de praat was met RTL..."

Snelders (r.): "Noodzaak van een onafhankelijke begeleiding

Er was ook een krachtproef rond 'het balkje' voor Dutroux' ogen, zij het van korte duur.

Nico Snelders: "Gelukkig, ja. In die aangelegenheid hebben de persmagistraten ook bemiddeld bij de raadslieden van Dutroux om hem alsnog te doen afzien van die onverwachte eis. Ik meen trouwens dat wij in het algemeen nuttig werk hebben geleverd in het voorkomen of tot realistische proporties terugbrengen van non-events. Ik denk aan het handboeisleuteltje in het zoutvat, de slecht afgesloten deur van de celwagen, tot en met de dreigende herrie rond het partijtje voetbal tussen journalisten en politiemannen, waar de assisenvoorzitter een vaderlijk handje gaf aan Sabine Dardenne."

... de Sabine die, als meisje van 12, destijds zowat even lang in die betonnen doods-kist heeft gezeten als dit monsterproces heeft geduurd...

Jan Heuvelmans: "Sabine heeft op iedereen een onvergetelijke indruk gemaakt. Eerst door haar, zeg maar schitterende afwezigheid. Dan via haar brieven, die werden voorgelezen en ieder-

een in de zaal sprakeloos maakten. Ten slotte kwam ze zelf: om duidelijk te maken dat die man achter het glas haar mentaal niet kapot had gekregen. Door niet mee op de kar van de netwerken te springen, getuigde ze bovendien van een opmerkelijke onafhankelijkheid van geest."

Nico Snelders: "De getuigenissen van Laetitia Delhez en Sabine Dardenne behoorden, samen met het plaatsbezoek aan het huis in Marcinelle en de voorlezing van de brieven en dagboeknotities van Sabine, tot de meest beklievende momenten van dit proces. Die meisjes zullen allicht levenslang achtervolgd blijven door wat ze hebben moeten doorstaan. Maar ik vond het een zeer bemoedigend teken dat ze nu al de intellectuele en emotionele capaciteiten bezitten om tijdens die weken in Aarlen buiten de rechtszaal als mens te kunnen opschieten met de advocaten van hun beulen."

Na het emotionele aspect: hebben jullie technische know-how opgedaan ?

Heuvelmans & Snelders: "We hebben moeten improviseren, we hebben voortdurend creativiteit aan de dag moeten leggen, en daarbij hebben we ook onze informatica-talenten kunnen aanscherpen. Iedereen via internet voorzien van communiqués bijvoorbeeld was al een lastige klus. Zo geraakten onze mailtjes naar al die geaccrediteerde VRT-journalisten aanvankelijk niet op hun bestemming omdat de computer van de nationale zender een lijst met zoveel geadresseerden radicaal afdeed als Spam."

Hoe beleefden jullie de eindfase ?

Nico Snelders: "De dagen van het beraad hadden de twee persmagistraten beloofd met de gsm te bellen naar iedere journalist die daarom had verzocht van zodra de jury haar beraad had beëindigd en het verdict klaar was. Mijn confrater Morandini en ik dachten dat we even iets leuks konden gaan doen, wisselen in de nabijgelegen Sûre bijvoorbeeld. Ik werd geteisterd door ruim 150 gsm-oproepen – "Of er al een uitspraak was ?" – en sloeg amper één forelletje in wording aan de haak."

Jan Heuvelmans: "De laatste dag vertrok ik naar mijn dochter in Rome. Terug thuis, in Antwerpen, leek heel het proces plots heel ver weg. Maar ik ben me er steeds bewust van geweest dat aan de basis van al ons werk in Aarlen een onnoemelijke tragedie ligt. Is het bijvoorbeeld niet ronduit schrijnend dat wij tijdens dit proces enkele kilo's zijn aangekomen, terwijl de opgesloten slachtoffertjes wegwijnden ?"

Nico Snelders: "Ik onderschrijf dat volmondig. Ik kwam op tv, werd een soort nationale figuur, allemaal door zo'n tragedie. En je reputatie blijft nazinderen. Journalisten uit een flink stuk van de wereld leven nu in de waan dat ik – net zoals Jan Heuvelmans – zonder de minste twijfel alles afweet van wat er in België en Frankrijk gebeurt. In de pas losgebarsten affaire Fourniret bijvoorbeeld is dat al voelbaar."

'GROTE FRANCHIMONT' DREIGT MUUR ROND JUSTITIE TE VERDIKKEN

Jan Backx

Het strafproces met gesloten deuren kennen we al lang. Het heeft vrijwel altijd met 'vuile manieren' en zelden of nooit met bloed te maken. Maar indien 'de Grote Franchimont' in de Wetstraat groen licht krijgt, beschikt de strafrechter plots over een veel langere arm om de deuren van zijn rechtszaal te sluiten. Middels een artikel dat een splinternieuw persdelict in het leven roept, zal hij dan op de koop toe de publicatie kunnen verbieden van geschriften, beelden, foto's of tekeningen waaruit de identiteit kan blijken van de beklaagde, het slachtoffer of de eventuele getuigen. Er zal niet mee worden gelachen: de strafmaat die de bedenkers voorstellen, varieert van twee maanden tot twee jaar cel en/of een boete van 200 tot 10.000 euro. Het is het sterkste, maar niet enige staaltje van wat de gerechtsjournalistiek zoal boven het hoofd hangt, als het 'Wetsvoorstel tot herziening van de strafprocedure' in niet bijgeschaafde vorm wet zou worden.

Confraters die zich op het gerechtelijke terrein begeven en hun hoofdredacteurs-redactiechefs kunnen alvast hun profijt doen met de technische nota die de AVBB over de aanstormende 'Grote Franchimont' heeft gemaakt. Samengevat: het 'glazen huis' dat de politieke verantwoordelijken na de Dutroux-aardschok voor Justitie beloofden, heeft nog steeds veeleer de allures van een burcht. Bovendien doen de bezorgde kasteelheren momenteel behoorlijk hun best om de muren op bepaalde plaatsen nog eens extra te verdikken.

Na de bevrijding van Sabine en Laetitia kreeg het slachtoffer van criminaliteit pas echt aandacht in het gerechtelijke Monopolyspel. Nu werd dat slachtoffer voordien ook wel al enigszins

beschermd. Zo is jaren geleden al bepaald dat de media op geen enkele manier slachtoffers van verkrachting herkenbaar mochten maken. De Commissie-Franchimont (genoemd naar de Luikse voorzitter-hoogleraar) zette het slachtoffer echter nog meer centraal, en dat leidde in maart 1998 al tot enkele hervormingen van de strafprocedure. Dat was de zogenoemde 'Kleine Franchimont'. Nu staat de tweede trein maatregelen op de sporen. De Senaatscommissie voor Justitie is intussen ook met de bespreking hiervan gestart.

De 'Grote Franchimont' wil ook wat doen aan de overbelasting van de strafrechtbanken. De voorgestelde remedie is een revelatie en komt erop neer dat de raadkamers en kamers van inbeschuldigingstelling - die tot dusver een verwijzende functie hadden - in minder zwaarwichtige feiten (waarop maximum één jaar cel staat) zelf ten gronde zullen kunnen oordelen. Tot nu toe zetelden raadkamers en 'K.I.'s' steevast achter gesloten deuren, omdat er louter over 'bezwaren' werd geoordeeld en het vermoeden van onschuld gevrijwaard moest blijven. Maar als ze in de toekomst de extra taak van grondrechter op zich nemen, worden hun aan die specifieke dossiers gewijde zittingen openbaar.

In haar technische nota vraagt de AVBB zich af of die openbaarheid in de praktijk geen dode letter zal blijven. De Journalistenbond stelt vast dat een verdachte tot twee dagen voor de berechting om een behandeling ten gronde kan verzoeken en dat het wetsvoorstel nog andere mogelijkheden biedt om de deuren te sluiten. Conclusie: "De aangekondigde openbaarheid kan snel een lege doos blijken."

De AVBB-nota beveelt ook nog ten zeerste aan om "in plaats van de openbaarheid van de strafrechtspraak restrictief te benaderen, zoals de Commissie-Franchimont doet, juist werk te maken van een grotere openheid, teneinde het vertrouwen van de publieke opinie in het strafrechtgebeuren op te schroeven". Daartoe worden een aantal 'pro-actieve' maatregelen opgesomd die de gerechtelijke autoriteiten zouden kunnen naleven ten aanzien van de media. Het is een lijstje dat bij door de wol geveerde ancients uit de gerechtsjournalistiek wel een monkelende glimlach zal ontlokken. Zo wordt er aangedrongen op de "tijdige mededeling van de rollen en tijdstippen waarop maatschappelijk relevante rechtszaken voorkomen". Nu is mijn persoonlijke overtuiging altijd geweest dat mocht de Antwerpse haven werken zoals de rechtbank, er nooit ook maar één container op tijd zou vertrekken. Ander AVBB-voorstel: "Het onmiddellijk na de uitspraak ter beschikking stellen van een kopie van vonnis of arrest, eventueel online, zodat de berichtgeving accuraat kan zijn." Het lijkt de perfecte wereld, maar niettemin een vraag: zou dit de steriele nieuwsgaring en de redactionele gemakzucht niet ten top drijven, en bovendien gelijk geven aan zij die menen dat een journalist best gedwee voor zijn PC kan blijven zitten en netjes uitvoeren wat beter betaalde bladenmakers samenpuzzelen? Uitgerekend in een zo delicate materie als de dagelijkse rechtspraak lijkt het democratisch controlemiddel via menselijk contact mij de niet te verbeteren formule.

Het AVBB-verlanglijstje geeft mij gelukkig hoop: er wordt ook nog aangedrongen op "het ter beschikking stellen van een schrijftafel, liefst goed vooraan in de rechtszaal".

DESMET OP ONS BEROEP

Luc Standaert

Laten we eerst even iets afspreken, lezer. Wat hieronder volgt is een commentariërende bijdrage, een column, een cursiefje, een opiniebijdrage, misschien zelfs een polemisch stuk. Als we het daarover eens zijn mag u verder lezen. Dat is van kapitaal belang, want alles wat in fatsoenlijke journalistiek niet mag, mag wel als het verpakt wordt als 'opiniebijdrage'. 't Is de Raad voor de Journalistiek die het gezegd heeft. Wie eerst een cursief schuttinkje optrekt, kan zich daarachter verschuilen om ongestraft vieze woorden te roepen en met drek en drollen te gooien naar de voorbijgangers, zoals ik heb mogen ondervinden.

Waarover heb ik het?

In augustus vorig jaar viel er bij de redactie van mijn krant Het Belang van Limburg, net als bij alle andere redacties, een mededeling binnen over het gebruik van Visa-kaarten door de leden van de Vlaamse regering. Een mededeling van het Vlaams Blok, met scherpe aantijgingen over astronomische restaurantrekeningen. Wat doe je dan? Doodzwijgen of een journalistieke behandeling geven? Wij kozen die keer voor het laatste en gaven al de aangevallen Vlaamse excellenties de kans hun uitgaven te verantwoorden, waar ze overigens absoluut geen probleem mee hadden.

Wie er wel een probleem mee had was Yves Desmet, zo bleek de volgende morgen. In een 'Bijgedachte' op pagina 2 van De Morgen ontwikkelde hij de stellingen (a) dat de persmededeling van het Vlaams Blok kwam en dus verticaal geklasseerd hoorde te worden; (b) dat wie daar wel aandacht aan besteedt per definitie een Blok-propagandist is; en (c) dat ik toen ik voorzitter was van de VVJ 'nooit te beroerd was om in het vakblaadje De Journalist de collega's te kapitelen over journalistieke deontologie'. Bovendien was 'de perstekst van het Blok klakkeloos overgeschreven'. De reacties van de ministers had Desmet blijkbaar niet meer gezien wegens te verblind. Door verontwaardiging? woede? wraaklust?

In journalistieke kringen kreeg ik de volgende dagen nogal wat schouderklopjes en reacties in het genre van: 'Tja, Yves ...', zoals men het zou hebben over een licht achterlijk kind dat weer eens de bal door het raam van de bureaus heeft geshot. Méér geraakt was ik toen een tijdje later mijn jongste dochter gloeiend van verontwaardiging thuiskwam omdat ze op school door een van haar leraren was aangesproken over mijn 'schandalige Blok-stuk'. Hij had erover gelezen in De Morgen. Enfin, mijn werkgever en mijn hoofdredacteur konden met de Bijgedachte van Desmet niet lachen, en ik ook niet. Op mijn aandringen werd ervoor gekozen de zaak voor te leggen aan de Raad voor de Journalistiek, want ik dacht dat we die voor

dergelijke gevallen hadden opgericht.

Na negen maanden van wijs beraad besloot de Raad zich er niet mee te bemoeien. "Aan de schrijver van een column of opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn mening te geven en conclusies te trekken uit door hem gepresenteerde feiten. Overdrijving en eenzijdige belichting behoren daarbij tot de gebruikelijke stijlmiddelen." Liegen blijkbaar ook.

Tja, intellectueel kan ik natuurlijk wel in de redenering komen, maar als slachtoffer van journalistiek machtsmisbruik blijf ik wel op mijn honger zitten. Mijn klacht is afgewezen, want Desmet mocht dat, zegt de Raad heel officieel. Alles mag, als je het maar als een opiniestuk verpakt.

We gaan boeiende tijden tegemoet, als iedereen zijn persoonlijke wraakoefeningen kan slijten als opiniebijdragen.

Want Desmet en ik weten waarover dit gaat, al moeten we dan nog een eindje verder terug. Tot november 2002, toen ik nog voorzitter van de VVJ was en in die kwaliteit een edito in De Journalist pleegde over 'Politiek en journalistiek'. Ik had het daarin onder meer over "de commentator van een regeringsgezinde krant die zijn wijn aankoopt samen met de premier en diens partijvoorzitter", zonder namen te noemen, want ik had het geruchtsgevijs en onverifieerbaar vernomen. Desmet dacht dat het over hem ging, en heeft mij ooit aangesproken om te zeggen dat het niet waar was.

Ik weet niet of het waar was. Ik kan het niet verifiëren. Maar wat ik wel weet is dat Yves Desmet als hoofdredacteur verantwoordelijk was voor de zwaarste journalistieke fout ooit in België gepleegd: de al dan niet bewuste poging om een samenleving die tot in het diepste van haar wezen geschokt was door de Dutroux-affaire, verder te destabiliseren met volstrekt onbewezen maar lekkere verhalen over sadistisch en satanisch misbruik van meisjes door hooggeplaatsten in de 'x-dossiers', met als ultieme argument dat als er geen bewijzen zijn, dat misschien wel betekent dat de bescherming zo groot is dat alle bewijzen verdwijnen.

Wat ons terug op de Bijgedachte van Desmet brengt: het Vlaams Blok dien je niet door hun doelwitten een forum te geven om zich te verweren, maar wel door een klimaat van angst en achterdocht tegen alle instellingen te creëren, een klimaat waarin het gedachtengoed van het Blok kan floreren. In dat opzicht zijn er weinigen in dit land die het Blok zo goed hebben gediend als Yves Desmet.

Ik begrijp dat de Raad voor de Journalistiek dit niet kon zeggen.

Daarom heb ik het zelf maar even gedaan.

Mijn krant? Geen dag kan ik ze missen

Een column van Mark Vlaeminck

Vijfendertig jaar lang heb ik op krantenredacties gewerkt, maar pas nu ik met pensioen én met vakantie ben, besef ik ten volle hoe levensnoodzakelijk een krant voor mij wel is. Zeker tijdens de luie zomerdagen zie ik in hoe multifunctioneel een dagblad kan zijn. Vakantie zonder krant? Ik kan het mij niet voorstellen. Geen dag kan ik ze missen.

Ha, je dacht dat een krant alleen maar een drager was van nieuws, ontspanning en service. Dat zijn de domeinen waarop een krant elke dag opnieuw zijn bestaan verdeeldigt. Elke dag van de zeven in een week, want Het Nieuwsblad verschijnt nu ook op zondag en zou een week acht dagen tellen in plaats van zeven, dan zou de VUM opnieuw proberen om De Persgroep voor te zijn en ook die achtste dag inpalmten.

Maar tijdens de vakantieperiode krijgt mijn krant een bijzondere meerwaarde. Elke vakantiedag ontdek ik in mijn exemplaar voordelen die ik daar nooit had vermoed. Gisteren nog spoorde ik van Gent naar De Panne om daar een middag lang onder een parasol op de zeedijk samen met een oud-collega te beseffen hoe veel beter we het wel hadden dan die jonge sukkels die nu in redactielokalen met slechte airco de krant voor morgen ineen boksten. Terwijl ik pas aan de krant van die dag het zoveelste voordeel had ontdekt. Want tussen Gent en De Panne, terwijl de trein het door teveel graansilo's en afgedankte autobanden ontsierde West-Vlaamse landschap doorkliefde, kon ik in het coupé (dat ik heerlijk helemaal voor mij alleen had) mijn benen strekken en voeten mét schoenen ongegeneerd op de bank voor mij laten neerploffen. Met schoenen mag je je voeten eigenlijk niet op de bank leggen, dat weet ik en dat doe ik ook niet. Gelukkig had ik mijn krant bij en die kreeg plots de functie van onderlegger. En nog een mooie ook, want naast de hiel van mijn rechterschoen stond een foto van de Portugese voetbalgod Ronaldo in bloot bovenlijf. De krant als onderlegger in de trein: een bijkomend voordeel op vakantie. Niets zo doeltreffend als een krant om vanuit een hangmat

(Foto: Maitrise)

overdag naar vliegen en 's avonds naar muggen te meppen. De krant als insectenverdelger: nog een vakantie-meerwaarde. Vooral De Standaard was daarvoor geschikt toen hij nog op groot formaat van de persen rolde. Maar sinds die krant zichzelf verkleinde moet je de insecten al een paar centimeter dichtert laten komen. Vooral in het geval van de gevaarlijke aanwezigheid van valse wespen vergt dat moed, koelbloedigheid en tactiek. En mocht het tijdens die zonnige vakantiedagen onverhoeds toch eens beginnen te regenen en je schoenen worden kletsnat: geen nood. Geen

beter middel om natte schoenen te drogen dan ze vol te proppen met krantenpapier. De krant als vochtverdrijver: alweer een surplus.

Met enige handigheid kan je van een krantenpagina ook een vliegertje maken dat je met een sierlijke boog kan laten landen op een vooraf te bepalen locatie. Zoals de sierlijke onderbuik of de veelbelovende borstpartij van die schoonheid die daar een paar meter verder ligt te zonnen. Het gaan oprapen van je vliegertje veronderstelt immers een minimum aan conversatie en van het een komt gauw het ander. De krant als middel om nieuwe kennissen te maken: het houdt maar niet op.

En dan hebben we het nog niet eens gehad over wat je meemaakt als je die krant drie weken laat nasturen naar je tijdelijk adres in dat leuke vakantieoord met centrale receptie waar de post voor de gasten in alfabetisch gerangschikte vakjes wordt opgeslagen.

De zeldzame keren dat ik daar mijn geliefkoosde krant inderdaad in het juiste vakje aantrof, heb ik geluk gehad. Want meestal komt mijn dagblad de eerste week van mijn verblijf niét toe en de derde week wel, maar dan ben ik al weer thuis want ik heb maar voor twee weken geboekt. De rare keren dat mijn krant toch toekomt op mijn vakantieadres, wordt hij vaak gepikt door een smeerlap die vroeger opstaat dan ik en die te gierig is om zelf een gazet te kopen. De krant als aanloop naar een zenuwcrisis of een hartaanval? Ik kan ze, echt waar, geen dag missen.

JOURNALISTEN EN FISCUS

Ervan uitgaande dat journalisten eerder na dan voor 31 juli hun belastingaangifte indienen, zijn we nog ruim op tijd met volgende fiscale wenken – een selectie naar aanleiding van enkele FAQ's die de jongste weken binnen kwamen op het VVJ-secretariaat. Pol Deltour

Welke inkomsten aangeven ?

Alle inkomsten die in 2003 reëel ontvangen werden moeten in de aangifte opgenomen worden. Weddetrokkenden hebben het makkelijk, zij schrijven de van hun werkgever ontvangen fiscale fiche over. Zelfstandigen moeten wat puzzelen: een ereloonnota die in 2002 uitgeschreven werd en in 2003 betaald, moet in de aangifte; een factuur uit 2003 die pas in 2004 wordt betaald moet nog niet worden aangegeven.

Het is nogal belangrijk dat men al zijn beroepsinkomsten aan de fiscus opgeeft, ook eventuele **bijverdiensten**, zoals vergoedingen voor een debat dat je modereert, een lezing die je geeft, een onderwijsopdracht of een artikel in een vakblad. De verleiding om dit als 'diverse inkomsten' aan te geven (in deel 2, vak XII van de belastingbrief) is natuurlijk groot, gelet op het 33 procent-tarief dat hiervoor geldt. De fiscus evenwel beschouwt ontvangsten die ook maar ergens in verband kunnen worden gebracht met de hoofdactiviteit bijzonder snel als beroepsinkomsten die dan gewoon met het hoofdinkomen worden gecumuleerd. Kreeg je voor je bijverdienste een loonfiche (als werknemer), dan moet je dit opnemen in deel 1, vak IV. Doorgaans is dat niet het geval, en kan je je bijverdiende inkomsten kwijt in deel 2, vak XV (bij de 'baten').

Vergeet ook niet eventuele **auteursrechten** die je krijgt aan te geven. Alle info over het fiscale regime van auteursrechten vind je op www.jam.be.

Prijzen en subsidies die journalisten in de wacht slepen worden afzonderlijk belast. Deze zijn wél aan te geven in deel 2, vak XII, dat over 'diverse inkomsten' gaat. Voor prijzen moet u slechts het gedeelte boven 3.000 euro aangeven; hetzelfde geldt voor subsidies tijdens de eerste twee jaren van uitbetaling. Het saldo wordt belast aan 16,5 procent.

Nog dit: kan het aanvullend **journalistenpensioen** beschouwd worden als een extra-wettelijk pensioenfonds? Antwoord: neen, aangezien het aanvullende journalistenpensioen een wettelijk voorzien pensioen is dat binnen de sociale zekerheid valt.

Welke kosten aftrekken ?

Trek ik als journalist best mijn reële beroepskosten af van het aangegeven inkomen, of verlaat ik mij op de wettelijke, forfaitaire kostenaf trek? Freelancers zullen eerder baat hebben bij het eerste, voor loontrekkenden is het antwoord minder eenduidig. Belangrijk: ook al geef je aan de fiscus je reële beroepskosten op, de belastingcomputer zal je toch het wettelijke forfait toekennen als dit hoger zou blijken dan je reëel gemaakte kosten. 'Proberen' kan dus nooit kwaad.

Voor het aftrekken van de werkelijke beroepskosten moet men werken met kosten die 'nodig of nuttig' zijn voor het verkrijgen of behouden van beroepsinkomsten. De kosten moeten dus niet persé nodig zijn, wel – vanuit de beroepsuitoefening gezien – nuttig. Belangrijk is dat het de fiscus niet toekomt te oordelen over de opportuniteit van uitgaven die jij als journalist hebt gedaan. De afgetrokken werkelijke beroepskosten moeten opgenomen worden in een bijlage bij de belastingaangifte. Hou facturen, kwijtschrijven en kasbons goed bij om alles

mooi te kunnen bewijzen.

We beperken ons verder tot enkele aandachtspunten.

Kantoorruimte thuis. Meer en meer journalisten werken al eens van thuis uit. Dat betekent dat u de kost van die ruimte, in verhouding tot het professionele gebruik ervan, kan doorrekenen in uw beroepskosten. Als eigenaar kan je een prorata maken van de afschrijving van de woning, dat is meestal 3 procent van de waarde. Daarnaast zijn, telkens in verhouding tot het professionele gebruik, de intresten voor een hypothecaire lening aftrekbaar. Vergeet evenmin de kosten voor nutsvoorzieningen en onderhoud.

Computer thuis. Heb je thuis een computer (of andere kantoortoestellen) die je ook gebruikt voor het werk, dan kan je de overeenstemmende kost daarvan fiscaal aftrekken. Een computer kan bijvoorbeeld afgeschreven worden over een periode van drie jaar.

Ook mogelijk is dat je thuis een computer hebt staan die je door de werkgever gratis ter beschikking is gesteld. Dat wordt dan beschouwd als een belastbaar voordeel, dat de werkgever als zodanig op de fiscale werknemersfiche moet zetten. Idem dito wanneer de werkgever je internetaansluiting en -abonnement betaalt. De fiscus waardeert die voordelen forfaitair op respectievelijk 180 en 60 euro per jaar. In de veronderstelling dat je in de hoogste inkomstenschijf zit, betaal je dus jaarlijks de helft van die bedragen aan de schatkist.

Nog een interessante fiscale formule is dat de werkgever een PC-privéplan opzet voor al zijn werknemers. Dat laat je toe tot 1.500 euro vrij te stellen van belasting. Trek hierover je werkgever bij de mouw.

Abonnementen op of losse aankopen van kranten, tijdschriften en andere publicaties, en verder aansluitingen voor tv of internet zijn aftrekbaar voorzover er een verband is met de beroepsactiviteit, en dat is bij journalisten toch wel het geval. Het speelt geen rol dat men op kantoor ook over deze media beschikt.

Telefoonkosten. Gebruik je je private telefoon ook voor het werk, dan kan het professionele gedeelte van zowel de abonnements- als de gesprekskosten fiscaal worden afgetrokken. Stel zelf een redelijk bedrag voor aan de fiscus.

Verplaatsingskosten. Er zijn diverse specifieke fiscale maatregelen uitgewerkt in verband met mobiliteit, of het nu om de auto, het openbaar vervoer of de fiets gaat. Voor het overzicht verwijzen we naar gespecialiseerde bronnen. Hier enkel meegeven, voor het groeiend aantal journalisten dat over een firmawagen beschikt, dat zij sinds 1.01.2004 geacht worden minstens 5.000 kilometer voor 'privé-doeleinden' te hebben gereden, en minstens 7.500 wanneer ze verder dan 25 kilometer van hun redactie wonen. Dit dient dus opgegeven als belastbaar voordeel in natura.

Ook je **lidgeld VVJ/AVBB**, tot slot, komt in aanmerking voor fiscale aftrek.

Meer info

- www.fiscus.fgov.be of www.finform.fgov.be
- Pol Deltour & Luc Vanheerentals, Vademecum voor Zelfstandige Journalisten, VVJ-uitgave, december 2003

Onder embargo

Geen verdienstelijke journalisten die een adellijke titel wegkopen dit jaar. Staatshoofd Albert II verhef wel mevrouw **Tony Martens**, weduwe van Jan Baert en voorzitter van uitgevergroep Concentra, tot barones.

Nederig verzoek aan barones **Mia Doornaert** (titel in 2003): hoe doe je dat, verdienstelijk journalist zijn?

Misschien helpt het de journalistiek te verlaten. Aan Franstalige kant mag **Olivier Alsteens**, ex-journalist van Le Soir, ex-woordvoerder van minister Louis Michel en tegenwoordig directeur-generaal Externe Communicatie bij de Kanselarij van de premier, zich voortaan Grootofficier in de Leopoldsorde noemen.

Concentra soigneert zijn lezers, ook al trekken ze met vakantie naar Spanje. Van 1 juli tot en met 31 augustus rollen Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg ook in een drukkerij vlakbij Barcelona van de persen. Vandaaruit worden de kranten met een expressdienst over heel Spanje en Zuid-Frankrijk verspreid.

Jef Turf heeft met Belga een financiële regeling bereikt voor de lange periode dat hij als valse zelfstandige voor het persagentschap heeft gewerkt.

Pro memorie: in een ruuchtmakend arrest stelde het hof van beroep van Gent dat **Belga** ten onrechte geweigerd had om Jef Turf een arbeidsovereenkomst te geven, toen hij aan de slag was als vaste medewerker van het Gentse kantoor van het agentschap. Dat verdict werd nadien door het Hof van Cassatie bevestigd.

Belga en de journalist spraken af geen ruikbaarheid te geven aan de precieze modaliteiten van hun financiële regeling.

Tv-commentatoren die te laat dreigen te komen voor een opname, blijken met goed gevolg een beroep te kunnen doen op speciale escorte-begeleiding van de federale politie.

Het overkwam alleszins ex-wielrenner **Johan Museeuw**, die voor een studio gesprek verwacht werd bij de VRT maar die afspraak dreigde te missen. Vanop de VRT even naar de politie gebeld, en zie, de loeiende sirenes waren al onderweg.

Minister van Binnenlandse Zaken **Patrick Dewael** (VLD) distantieerde zich van de actie: « Het escorteren van tv-commentatoren is geen prioritaire taak van de politie. » De federale politie zelf voert 'veiligheidsoverwegingen' aan, meldt Het Laatste Nieuws.

Minder arbeidsvreugde ondervond **Urs Meier**, Zwitserse scheidsrechter die tijdens het jongste Europese Landenkampioenschap Voetbal de kwartfinale Portugal-Engeland floot. En daarbij in de slotminuten een Engels doelpunt afkeurde, zodat Portugal in de verlengingen alsnog met de overwinning ging lopen.

Resultaat: zowat de complete Engelse boulevardpers over de rooie, en **The Sun** die zelfs foto's van Meiers huis en diens e-mailadres afdruckte. Waarop de mailbox van Meier snel overliep.

Reactie van de Zwitser: « Arbiters moeten beter beschermd worden tegen de journalisten. Per slot van rekening is de ref de enige neutrale man op het veld. »

Frankrijk heeft sinds eind juni zijn eigen Dutroux, maar veel vers beeldmateriaal van de man valt er voorlopig niet te verwachten. **Michel Fourniret** weigerde begin juli voor de raadkamer van Dinant te verschijnen « uit vrees voor de media-aandacht en de camera's ». Een aangehouden verdachte heeft dat recht, wat vanzelfsprekend niet belet dat de aanhouding bevestigd wordt.

Meer déjà-vu: **Francis Brichet**, de vader van de door Fourniret ontvoerde en vermoorde Elisabeth Brichet, werd eerder door de pers op de hoogte gebracht van het verband tussen Fourniret en zijn dochter dan door het parket.

Excuus van het parket-generaal van Luik: « We betreuren dit, maar we kunnen er helaas weinig aan doen. »

Ondertussen is in Frankrijk een hevige discussie losgebarsten over de verhouding pers-gerecht, met name in het kader van zedendossiers.

Naar aanleiding van de **zaak-Oureau** – tiental onschuldige burgers ten onrechte vastgezet voor pedofilie – klonk her en der de kreet dat de Franse justitie zich niet langer door de media mocht laten opjagen in zulke delicate dossiers.

Met het uitbreken van de **zaak-Fourniret/Olivier** lijkt de stemming weer wat te zijn omgeslagen.

De Morgen besteedt in elk geval gepaste aandacht aan het dossier-Fourniret. En wist in dat verband onder meer te melden dat de Belgische (toen nog) rijkswacht al in 1996 binnengevallen was bij de pedofiel.

Een bericht dat door Belga en de RTBF met bronverwijzing naar De Morgen werd overgenomen, maar niet – althans wat de bronvermelding betreft – door de **VRT-radio**.

Hoofdredacteur **Rudy Collier** van De Morgen, bijzonder boos, vermoedt achter een en ander – want dit gebeurt systematisch, zegt hij – een combine tussen de VRT en haar commerciële partner de VUM. Zo schreef hij het ook op in DM van 6 juli jl.

Bij de VRT vielen ze van hun stoel. Bronverwijzing naar De Morgen hoefde immers helemaal niet, want VRT-radioreporter **Mike De Mulder** had – allicht uit net dezelfde bron als Douglas De Coninck van De Morgen – net hetzelfde Fourniret-verhaal vernomen en ingeblikt.

VRT-baas **Tony Mary** stuurde een rechtzetting naar Collier en vraagt hem voortaan ook te passen voor ongepaste amalgamen en fantaisismen.

Voorzet aan de **Raad voor de Journalistiek**: kan er intussen geen algemene en zo duidelijk mogelijke regeling worden uitgewerkt over wanneer (en hoe) andere nieuwsmedia als bron dienen te worden vermeld?

Dat veronderstelt natuurlijk ook dat de **VRT** (eindelijk) volwaardig participeert in de Raad, en niet langer als waarnemer aan de zijlijn blijft staan...

En vooraleer u ons straks begint te missen: **De Journalist** knijpt er een maand tussenuit. Vanaf 21 september ploffen we hopelijk niet te bruingeband weer in uw brievenbus.